Reactie Vereniging GDO op consultatie gelijke leer- en ontwikkelvoorwaarden

7 september 2026

Vereniging GDO, het netwerk van 140 lokale organisaties voor natuur- en duurzaamheidseducatie, ondersteunt de ambitie om kinderen en jongeren meer gelijke mogelijkheden te geven om te leren en zich breed te ontwikkelen. Wij zijn positief over het structureel verankeren van Schoolmaaltijden, de Brugfunctionaris en de Verrijkte Schooldag en over de versterking van het lokale onderwijsachterstandenbeleid.
In het bijzonder onderschrijven wij de overgang van tijdelijke subsidies naar structurele aanvullende bekostiging. Dit biedt scholen, gemeenten en maatschappelijke partners betere mogelijkheden om duurzame samenwerking op te bouwen, kwaliteit te ontwikkelen en een samenhangend programma te realiseren.
Vanuit GDO richten wij ons in deze reactie vooral op de Verrijkte Schooldag en de lokale samenwerking die nodig is om deze duurzaam vorm te geven. Vanuit ons netwerk van lokale en regionale organisaties voor natuur- en duurzaamheidseducatie (NDE), schooltuinen, stads- en kinderboerderijen en andere groene educatieve plekken zien wij dagelijks welke betekenis de omgeving buiten het klaslokaal kan hebben voor de ontwikkeling van kinderen. Natuur en natuureducatie zorgt voor ontmoeting, gezonde levensstijl, vertrouwen en zelfverzekerdheid door succeservaringen, zo blijkt keer op keer in de praktijk,
Het wetsvoorstel maakt een belangrijke beweging door niet uitsluitend te kijken naar het onderwijsproces zelf, maar ook naar de voorwaarden waaronder kinderen en jongeren goed kunnen leren en zich ontwikkelen. Daarbij zijn niet alleen school en gezin van belang, maar ook de omgeving waarin kinderen opgroeien, de plekken die voor hen toegankelijk zijn en de ervaringen die zij kunnen opdoen.

Gelijke ontwikkelkansen vragen wat ons betreft niet alleen om het wegnemen van belemmeringen, maar ook om gelijke toegang tot een rijke leef- en leeromgeving.

Vanuit dat perspectief vragen wij aandacht voor vier punten.

1. Houd de Verrijkte Schooldag breed en maak natuur, buiten onderwijs en voedseleducatie zichtbaar

Het wetsvoorstel definieert de Verrijkte Schooldag breed als activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van leerlingen, hun welzijn of de sociale cohesie op school. Wij ondersteunen deze brede formulering.

Gelijke ontwikkelkansen gaan immers over meer dan taal- en rekenprestaties. De landelijke monitor *Waar school en omgeving elkaar versterken* laat zien dat scholen binnen School en Omgeving juist ook positieve ontwikkelingen ervaren in welbevinden, sociaal-emotionele vaardigheden en kennis van de wereld. Ook de strategische evaluatie *Kiezen voor kansen* pleit voor een bredere en meer integrale benadering van kansengelijkheid, in verbinding met andere domeinen zoals gezondheid.

Vanuit die brede benadering is het belangrijk dat kinderen toegang krijgen tot verschillende ontwikkelervaringen, ook buiten het klaslokaal en in hun eigen leefomgeving. Natuur, buiten leren en voedseleducatie zijn daarvan concrete voorbeelden. Juist voor kinderen die dergelijke ervaringen vanuit huis minder vanzelfsprekend meekrijgen, kan de Verrijkte Schooldag die toegang vergroten.
Wij vragen daarom om natuur, buiten onderwijs en voedseleducatie in de toelichting en toekomstige uitvoeringskaders expliciet als voorbeelden van verrijkend aanbod en plekken te benoemen. Voorbeelden in landelijke beleids- en uitvoeringskaders bepalen in de praktijk mede welke mogelijkheden scholen, gemeenten en samenwerkingspartners herkennen en benutten.

2. Benut NDE als onderdeel van de lokale infrastructuur rond kinderen en jongeren

Een duurzame Verrijkte Schooldag vraagt om een sterke lokale samenwerking van scholen, gemeenten en maatschappelijke en educatieve partners. Die samenwerking is niet in alle sectoren en gemeenten even sterk ontwikkeld.
Voor natuur- en duurzaamheidseducatie (NDE) geldt dat nadrukkelijk. Er zijn veel NDE-centra, schooltuinen, stads- en kinderboerderijen en andere groene educatieve plekken die al nauw met scholen samenwerken. Maar NDE is lokaal minder uniform en herkenbaar georganiseerd dan bijvoorbeeld sport en cultuur. Daardoor bestaat het risico dat natuur, buiten leren en voedseleducatie minder vanzelfsprekend worden meegenomen bij de ontwikkeling van de Verrijkte Schooldag.
Wij adviseren daarom om de structurele bekostiging en landelijke ondersteuning mede te benutten om de lokale infrastructuur te versterken. Help scholen en gemeenten om relevante lokale partners en ontwikkelplekken in beeld te brengen en stimuleer duurzame samenwerking. Daarbij is het belangrijk dat ook NDE-organisaties herkenbaar in beeld komen als inhoudelijke en verbindende partners.
Zo draagt de Verrijkte Schooldag niet alleen bij aan continuïteit van activiteiten, maar ook aan een sterke en brede lokale infrastructuur rond kinderen en jongeren.

3. Maak buitenactiviteiten praktisch uitvoerbaar

Buiten onderwijs en activiteiten op andere locaties kunnen een belangrijke verrijking zijn, juist voor kinderen die daar vanuit huis minder vanzelfsprekend mee in aanraking komen. In de Memorie van Toelichting wordt vermeld dat de activiteiten voor de verrijkte schooldag niet aangeboden hoeven te worden door een bevoegde leraar, maar wel vanuit en onder verantwoordelijkheid van de school dienen te worden georganiseerd.
In de praktijk zien wij belemmeringen rond de begeleiding, verantwoordelijkheid, verzekering, vervoer en organisatie. Deze belemmeringen kunnen ertoe leiden dat soms toch gekozen voor activiteiten binnen de school, ook als buitenactiviteiten inhoudelijk beter passen.
Wij adviseren daarom om bij de verdere uitwerking expliciet aandacht te besteden aan de praktische randvoorwaarden voor activiteiten buiten de school, zodat deze ook daadwerkelijk onderdeel kunnen zijn van de Verrijkte Schooldag, wij denken daar graag verder over mee.

4. Benut de LEA voor duurzame lokale samenwerking

De Lokale Educatieve Agenda (LEA) kan een belangrijke plek zijn om de interventies voor gelijke leer- en ontwikkelvoorwaarden te verbinden aan bredere gemeentelijke opgaven rond jeugd, gezondheid, kansengelijkheid en leefomgeving. Wij adviseren om daarbij niet alleen te kijken naar achterstanden en belemmeringen, maar ook naar de ontwikkelmogelijkheden die lokaal al aanwezig zijn: welke organisaties, programma's en plekken kunnen bijdragen en hoe kunnen deze toegankelijk worden gemaakt voor kinderen die daar minder vanzelfsprekend toegang toe hebben?
Lokale NDE-organisaties en groene ontwikkelplekken kunnen hierin een belangrijke rol vervullen. Zij verbinden in veel gemeenten onderwijs, leefomgeving en maatschappelijke opgaven, maar worden in die rol nog niet altijd herkend.
Wij adviseren daarom om in handreikingen en ondersteuning rond de LEA expliciet aandacht te besteden aan de lokale pedagogische en educatieve infrastructuur en aan het betrekken van relevante maatschappelijke en inhoudelijke partners. Zo kan de Verrijkte Schooldag worden ingebed in een duurzame lokale samenwerking rond kinderen en jongeren.

Onze aanbevelingen

GDO vraagt bij de verdere uitwerking van het wetsvoorstel om:

- de brede definitie van de Verrijkte Schooldag te behouden en natuur, buiten leren en voedseleducatie daarin expliciet zichtbaar te maken;
- bij de uitvoering te investeren in een sterke lokale infrastructuur en daarbij NDE-organisaties en groene ontwikkelplekken herkenbaar te betrekken als inhoudelijke en verbindende partners;
- oog te hebben voor de praktische randvoorwaarden voor buitenactiviteiten;
- landelijke ondersteuning en lokale beleidscycli, waaronder de LEA, te benutten om duurzame samenwerking en gelijke toegang tot een rijke leef- en leeromgeving te bevorderen.

Gelijke leer- en ontwikkelkansen vragen niet alleen om het wegnemen van belemmeringen, maar ook om toegang tot plekken en ervaringen die kinderen helpen zich breed te ontwikkelen. Een sterke lokale infrastructuur, waarin ook NDE herkenbaar is georganiseerd en betrokken, kan eraan bijdragen dat die rijke leef- en leeromgeving voor meer kinderen bereikbaar wordt. Wij zijn graag bereid hier samen met u, gemeenten en partners, verdere invulling aan te geven.